

УДК 7.012:[685.811.6:2-264](043.2)

Пішкович Тетяна Русланівна, здобувачка вищої освіти кафедри дизайну

Радько Катерина Володимирівна, науковий керівник, старший викладач кафедри дизайну

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Київ, Україна

ВІЗУАЛЬНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ОБРАЗІВ ЯПОНСЬКИХ ДУХІВ У ДИЗАЙНІ КАРТ ТАРО ЯК ЗАСІБ ХУДОЖНЬОГО ОСМИСЛЕННЯ МІФУ

Анотація. Розглянуто процес створення ілюстративного ряду образів японських духів (йокаїв) для авторської колоди карт Таро "Таро казок йокаїв" (Tales of Yōkai Tarot). Досліджено синтез східної міфологічної символіки та західної езотеричної традиції Таро як засобів художнього осмислення міфу, що породжують нові візуальні форми. Проаналізовано особливості стилістики, композиції та колористики, що дозволяють адаптувати автентичні образи йокаїв до сучасного дизайнерського контексту, зберігаючи їхню символічну глибину.

Ключові слова: Таро, йокаї, японська міфологія, візуальний дизайн, архетип, ілюстрація, художня інтерпретація.

Вступ. Сучасний дизайн дедалі частіше звертається до традиційних міфологічних систем як до джерела символів і архетипів, що мають універсальний характер. Дуже популярним є звернення до східної культури, де образи духів, демонів та божеств мають не лише сакральне, а й естетичне значення. Японські йокаї — міфологічні істоти, які втілюють страхи, звички, чесноти та вади людини — стають чудовим матеріалом для ефектної адаптації у сучасному ілюстративному дизайні. Поєднання їхніх образів із символічною структурою карт Таро створює новий культурний продукт, у якому візуальний дизайн виступає інструментом міжкультурного діалогу між японською міфологічною традицією та західною езотеричною системою.

Матеріали і методи. У дослідженні використано аналітичний, компаративний та візуально-структурний методи. Матеріальну базу становлять класичні колоди Таро (Марсельська, Райдер-Вейт-Сміт, Таро Тота), японські візуальні джерела (гравюри укійо-е, зокрема роботи Кацусіки Хокусая, Торої Кунієсі, Йошітоші Цукія) та зразки сучасних артбуків і цифрових ілюстрацій на тему йокаїв (проекти Nyakki Yagyō, Yōkai

Parade, Nihon no Kaidan).

Візуальний аналіз включає зіставлення архетипових образів Таро (Блазень, Смерть, Вежа, Зірка тощо) з міфологічними персонажами японського фольклору (Кіцуне, Тенгу, Юрей, Ононаго), визначення спільних символічних рис та їхніх композиційних еквівалентів у дизайні.

Постановка проблеми. Попри велику кількість інтерпретацій Таро у сучасному мистецтві, спроби адаптації східної демонології часто залишаються поверхневими або еkleктичними. Проблема полягає в пошуку балансу між етнографічною достовірністю японських традиційних образів та художнім узагальненням, яке відповідає філософії Таро.

Постає ключове питання дослідження: якими методами та засобами графічного дизайну можна досягти гармонійного синтезу між етнографією, структурною логікою Таро та сучасною художньою інтерпретацією, що несе гуманістичний зміст?

Результати. Авторська колода «Таро казок йокаїв» (Yokai Folktales Tarot) є практичним результатом дослідження що синтезує японську міфологічну традицію та європейську езотеричну систему. Візуальне рішення колоди ґрунтується на принципі художнього осмислення міфологічних образів, яку запропонував Джозеф Кемпбелл. Він розглядав міф як відображення універсальних психічних структур, здатних до нескінченних трансформацій у мистецтві [1].

Концепція колоди передбачає трансформацію архетипів Таро, описаних, зокрема, у праці Артура Е. Вейта «The Pictorial Key to the Tarot» [2], у наративні образи японського фольклору. Замість прямого цитування канонічних символів, пропонується їхнє переосмислення через призму універсальних міфологем. Цей підхід дозволяє створити новий культурний продукт на стику традицій, де, наприклад, архетип «Сили» може розкриватися не через образ жінки та лева, а через міф про мужність, втілений у конкретному йокаї. Як зазначає Майкл Ділан Фостер у своєму дослідженні «Pandemonium and Parade: Japanese Monsters and the Culture of Yōkai», йокаї здавна виконували функцію морально-дидактичних персонажів у японських казках та легендах, що робить їх ідеальним матеріалом для такого перенесення [3].

Візуальна мова колоди є свідомим поєднанням стилістичних ознак японської графіки та композиційних принципів європейської ілюстрації. За основу взято естетику гравюру укійо-е, для якої характерні пласка перспектива, лінійна ритміка та акцент на

силует [4], що можна побачити в роботах Кацусіки Хокусая. Ці елементи поєднуються з символічно навантаженою колористикою, властивою європейській традиції Таро.

У колористичному рішенні використовується символіка традиційних японських кольорів, адаптована до семантики Таро. Червоний відтінок, який в Японії асоціювався з захистом від зла та життєвою енергією [5], означає активну силу та перетворення. Синій — колір шани та вірності, що широко використовувався в текстилі періоду Едо, відповідає картам глибинного пізнання та духовності та досвіду. Золотий — що є символом просвітлення та нетлінності у буддизмі, означає досягнення та осягнення, трансформацію та просвітлення.

Смислове навантаження колоди акцентує гуманістичне прочитання міфологічних образів — не у відтворенні жахаючого аспекту йокаїв, а у виокремленні їхньої філософської та моральної складової. Це відповідає сучасному тренду в культурології, який розглядає монстрів не як загрозу, а як метафору «Іншого» та джерело для рефлексії про власну природу людини [6]. Через синтез двох культурних кодів створюється універсальна візуальна мова, яка робить складні архетипічні поняття доступними та актуальними для сучасного користувача карт.

Колода «Таро казок йокаїв» репрезентує новий підхід до міжкультурного діалогу в графічному дизайні, а практична реалізація проєкту демонструє потенціал сучасного дизайну як інструменту художнього осмислення культурної спадщини.

Висновки. Візуальна інтерпретація міфів у дизайні Таро є інструментом, що дозволяє актуалізувати його гуманістичний зміст— ідею гармонії, відповідальності та усвідомлення власної природи через синтез архетипів, кольору і композиції [9].

Таким чином, колода «Таро казок йокаїв» репрезентує інноваційний підхід до міжкультурного діалогу в графічному дизайні. Вона є не лише набором ілюстрацій, а закономірним результатом аналізу архетипічних основ двох традицій. Практична реалізація проєкту демонструє, як візуальний дизайн може виконувати роль інструменту художнього осмислення культурної спадщини, трансформуючи міф у сучасний наратив.

Список використаних джерел:

1. Campbell, J. The Hero with a Thousand Faces. Princeton University Press, 2008.
2. Waite, A. E. The Pictorial Key to the Tarot. London: Rider & Co., 1911.

3. Foster, M. D. Pandemonium and Parade: Japanese Monsters and the Culture of Yōkai. University of California Press, 2009.
4. Ueno, N. The Aesthetics of Ukiyo-e and Its Modern Adaptations. Kyoto Art Journal, 2017
5. Kazumasa, K. Japanese Folklore and Yokai Art. Tokyo: Pie International, 2016.
6. Asma, S. T. On Monsters: An Unnatural History of Our Worst Fears. Oxford University Press, 2009.
7. Nichols, S. Jung and Tarot: An Archetypal Journey. Weiser Books, 1984.
8. Yoda, H., Alt, M. Yokai Attack! The Japanese Monster Survival Guide. Kodansha, 2008.
9. Тавлуй, А., Радько, К. Концепція дизайн-проєкту колоди карт Таро та культурна трансформація, Редакційна колегія 2025, с.176.